

6. (a) වායු සඳහා තු වාලක අණුක වාදය අනුව පරිපූරණ වායුවක් සඳහා $T \text{ උෂේණත්වයේ } PV = \frac{1}{3} mN\overline{C^2}$ වේ. මෙහි P වායුවේ පිධිනය ද, V වායුවේ පරිමාව ද, m වායු අණුවක ස්කන්ධය ද, N වායු අණු ගණන ද, $\overline{C^2}$ වායුවේ වර්ග මධ්‍යන්හා වෙශය ද වේ.

(i) පරිපූරණ වායුවක් සඳහා $\overline{C^2} = \frac{3RT}{M}$ බව පෙන්වන්න. M යුතු වායුවේ මුළුලික ස්කන්ධය වේ.

(ii) A සහ B යනු මුළුලික ස්කන්ධයන් පිළිවෙළින් M_A සහ M_B තු පරිපූරණ වායු දෙකකි.

$\text{උෂේණත්වය } T = 300 \frac{M_B}{M_A}$ හිදී, B වායුවේ වර්ග මධ්‍යන්හා වෙශය $(\overline{C_B^2})$, $\text{උෂේණත්වය } T = 300$ හිදී A වායුවේ වර්ග මධ්‍යන්හා වෙශය $(\overline{C_A^2})$ එහි පිළිවෙළින් පිළිවෙළින් ඇති.

(iii) දී ඇති මිනැම T උෂේණත්වයකදී A සහ B වායු දෙකකි මුළුලික වාලක ගක්කීන් අතර අනුපාතය සඳහා ප්‍රකාශනයක් වුවත්පත්නා කරන්න.

(ලක්ෂණ 40 පි)

(b) (i) ‘ප්‍රාථමික ප්‍රතික්‍රියාවක්’ යන පදය අර්ථ දක්වන්න.

(ii) ප්‍රතික්‍රියාවක් ‘අණුකතාවය’ යන පදය අර්ථ දක්වන්න.

(iii) ප්‍රාථමික ප්‍රතික්‍රියාවක් සඳහා ‘ප්‍රතික්‍රියා පෙළ’ සහ ‘අණුකතාවය’ අතර සම්බන්ධතාවය කුමක් ද?

(iv) ප්‍රතික්‍රියාවක් ප්‍රතික්‍රියකයේ සාන්දුරාය කාලය සමග වෙනස්වන අපුරු පහත සඳහන් වුවත් දක්වා ඇතු.

කාලය (මිනින්දු)	0	10	20	30	40
ප්‍රතික්‍රියක සාන්දුරාය (mol dm ⁻³)	1.6	0.8	0.4	0.2	0.1

I. ප්‍රතික්‍රියාවේ පෙළ නිර්ණය කරන්න.

II. ප්‍රතික්‍රියාවේ අර්ථ-කේ කාලය සඳහන් කරන්න.

(v) දෙන ලද උෂේණත්වයකදී, ① සහ ② පළමු පෙළ ප්‍රතික්‍රියාවන් දෙකක් සඳහා පහත දී ඇති තොරතුරු සලකන්න.

ප්‍රතික්‍රියාව ප්‍රතික්‍රියා ඕස්ට්‍රිනාව/ ඕස්ට්‍රිනා නියතය/s⁻¹ අර්ථ-කේ කාලය/s
mol dm⁻³ s⁻¹

①: $A \rightarrow P_1$ r_A k_A $(t_{1/2})_A$

②: $B \rightarrow P_2$ r_B k_B $(t_{1/2})_B$

($P_1, P_2 = \text{දායු}$)

වෙශ නියතය k වූ පළමු පෙළ ප්‍රතික්‍රියාවක් සඳහා අර්ථ-කේ කාලය, $t_{1/2} = \frac{0.693}{k}$ වේ.

$[B] = 2[A]$ වූ මිට $r_B = 3r_A$ නම, $2(t_{1/2})_A = 3(t_{1/2})_B$ බව පෙන්වන්න.

(ලක්ෂණ 75 පි)

(c) උෂේණත්වය 25 °C දී 0.30 g dm⁻³ ජලය අයවින් දාවණයකින් 50.0 cm³, CCl₄ 10.0 cm³ සමග හොඳින් සොලුවන ලදී. පද්ධතිය සම්බුද්ධිතාවයට මූල්‍ය විට ජල ස්පර්රයේ අයවින් සාන්දුරාය 0.02 g dm⁻³ බව සොයාගන්නා ලදී.

(i) සම්බුද්ධිතාවයේදී CCl₄ ස්පර්රයේ අයවින් සාන්දුරාය ගණනය කරන්න.

(ii) උෂේණත්වය 25 °C දී, CCl₄ සහ ජලය අතර I₂වල විභාග සංඛ්‍යාතය ගණනය කරන්න.

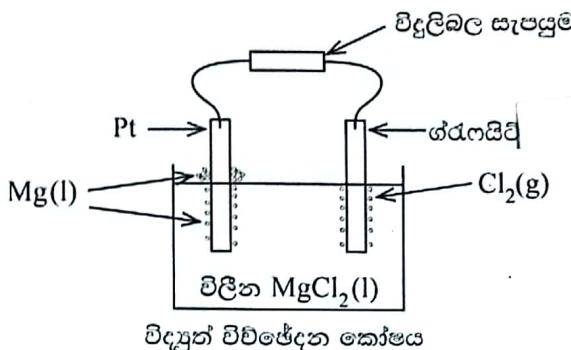
(iii) ඉහත පරිණාමය 25 °C දී, CCl₄ 10.0 cm³ පෙනුවට 20.0 cm³ යොදා කළේ නම් සම්බුද්ධිතාවයේදී ජල ස්පර්රයේ අයවින් සාන්දුරාය ගණනය කරන්න.

(ලක්ෂණ 35 පි)

- 7.(a) නිෂ්ක්‍රීය ඉලෙක්ට්‍රොඩ (ලදාහරණ : Pt, ගෝපිට්) හාවිත කර විලින MgCl₂(l) විදුත් විවිධ්‍යනයෙන් Mg ලෝහය නිස්සාරණය කළ හැක. මේ සඳහා එම සරල ඇටුවුමක් රුපවත් දක්වා ඇත.

$$E^{\circ}_{\text{Mg}^{2+}(\text{l})/\text{Mg}(\text{s})} = -2.37 \text{ V}$$

$$E^{\circ}_{\text{H}_2\text{O}(\text{l})/\text{H}_2(\text{g})} = -0.63 \text{ V}$$

(i) ඇශේෂ්‍ය හා කුලත්වීම හඳුනාගන්න. එක් එක් ඉලෙක්ට්‍රොඩයෙහි සිදුවන අරඛ ප්‍රතික්‍රියාව ලියන්න.

(ii) සම්පූර්ණ කෝප ප්‍රතික්‍රියාව ලියන්න.

(iii) කෝපය ක්‍රියා කිරීමේදී බාහිර පරිපථය තුළින් ඉලෙක්ට්‍රොඩ බාරාව ගලන දිගාව සඳහන් කරන්න.

(iv) පහත සඳහන් දී පහදන්න.

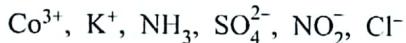
I. මෙම නිස්සාරණ ක්‍රියාවලියේදී MgCl₂(s) වෙනුවට විලින MgCl₂(l) හාවිත කෙරේ.

II. මෙම නිස්සාරණ ක්‍රියාවලියේදී MgCl₂(aq) දාවණයක් හාවිත කළ නොහැක.

(v) මෙම කෝපය තුළින් 5.37 A ධාරාවක් පැයක කාලයක් යවා සැදෙන චිලිය් උග්‍රීය 300 K සහ පිඛිනය 1 atm ($\sim 1.0 \times 10^5$ Pa) යටතේ එකතු කරගන්නා ලද්දේ නම්, නිපදවෙන Cl₂(g) හි පරිමාව dm³ විලින් ගණනය කරන්න. (1 F = 96 500 C)

(ලකුණු 75 පි)

- (b) (i) P, Q, R, S හා T යනු Co(III) හි සංගත සංයෝග වේ. ඒවාට අෂේර්තලිය ජ්‍යාමිතියක් ඇත. පහත දී ඇති ලැයිස්තුවෙන් පුදුපු විශේෂ තොර්ග ගනිමින් මෙම සංගත සංයෝගයන්හි ව්‍යුහ සූත්‍ර දෙන්න හෝ ව්‍යුහ අදින්න.

සටහන : ඉහත සංගත සංයෝගවල NO₂⁻ ලෝහ අයනයට සම්බන්ධ වන විට ඒක-බන්ධන ලිගෙනයක් ලෙස හැඳිරේ.

P – උදාසින ලිගෙන පමණක් ලෝහ අයනයට සංගත වී ඇත. P හි ජලිය දාවණයක් තැනුක HCl සමග ප්‍රතික්‍රියා කළ විට රතු-දුමුරු දුමාරයක් පිට වේ. ජලිය දාවණයේදී P, අයන හනරක් දෙයි.

Q – ලිගෙන වර්ග දෙකක් ලෝහ අයනයට සංගත වී ඇත. ඒවා උදාසින ලිගෙන හා ඒක-පරමාණුක ඇනායනික ලිගෙන වේ. Q හි ජලිය දාවණයකට BaCl₂(aq) එක කළ විට, තැනුක අම්ලවල පුදු අවක්ෂේපයක් යැමේ. ජලිය දාවණයේදී Q, අයන දෙකක් ලබාදෙයි.

R – ලිගෙන වර්ග දෙකක් ලෝහ අයනයට සංගත වී ඇත. ඒවා උදාසින ලිගෙන හා බුනු-පරමාණුක ඇනායනික ලිගෙන වේ. R ජ්‍යාමිතික සමාවයවිකතාවය පෙන්වයි. R හි ජලිය දාවණයක් AgNO₃(aq) සමග ප්‍රතික්‍රියා කළ විට පුදු අවක්ෂේපයක් යැමේ. එම අවක්ෂේපය තැනුක NH₄OH හි දාව්‍ය වේ. ජලිය දාවණයේදී R, අයන දෙකක් ලබාදෙයි.

S – මෙය අයනික නොවන සංයෝගයකි. උදාසින ලිගෙන හා බුනු-පරමාණුක ඇනායනික ලිගෙන සමාන ගණනක් ලෝහ අයනයට සංගත වී ඇත.

T – ඒක-පරමාණුක ඇනායනික ලිගෙන පමණක් ලෝහ අයනයට සංගත වී ඇත. ජලිය දාවණයේදී T, අයන හතරක් දෙයි.

(ii) I. T හි IUPAC නාමය උගෙන්න.

II. R හි ජ්‍යාමිතික සමාවයවිකයන්හි ව්‍යුහ අදින්න.

(iii) X යනු අෂේර්තලිය ජ්‍යාමිතියක් සහිත Co(III) හි සංගත සංයෝගයක් ලේ. H₂O හා CO₃²⁻ ලිගෙන ලෝහ අයනයට සංගත වී ඇත. X හි ජලිය දාවණයක් AgNO₃(aq) සමග පිටියම කළ විට සාන්ද NH₄OH හි දාව්‍ය ලා-කහ අවක්ෂේපයක් යැමේ. ජලිය දාවණයේදී X, අයන දෙකක් අදිය. X හි එපුළා සූත්‍රය දෙන්න හෝ ව්‍යුහය අදින්න.

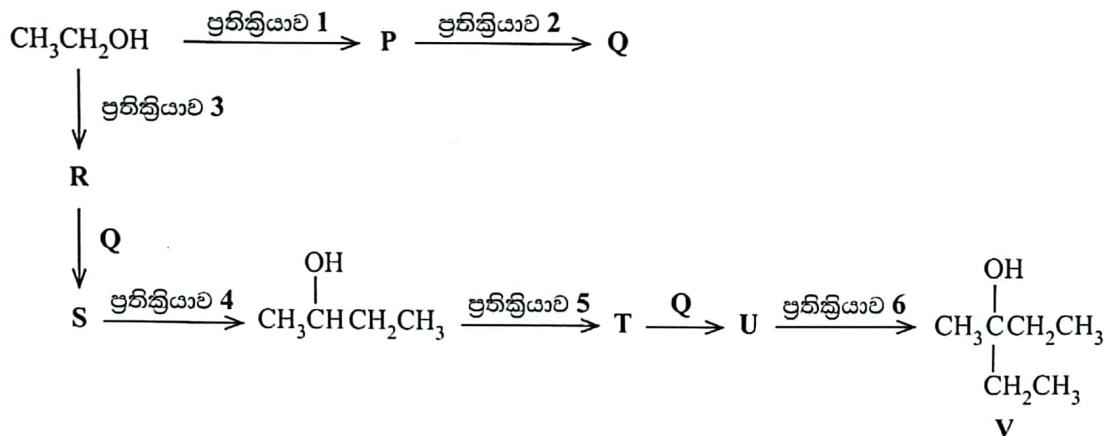
සටහන : CO₃²⁻ මක්සිජන් පරමාණු දෙකක් මගින් ලෝහ අයනයට සංගත ලේ.

(ලකුණු 75 පි)

C කොටස — රට්තා

ප්‍රශ්න දෙකකට පමණක් පිළිබුරු සපයන්න. (එක් එක් ප්‍රශ්නයට ලකුණු 150 බැංක් ලැබේ.)

8. (a) එකම කාබනික ආරම්භක ද්‍රව්‍යය ලෙස එතනේල් භාවිත කරමින් V සංයෝගය සැදීම පිළිස වූ ප්‍රතිඵ්‍යා අනුතුමයක් පහත දී ඇත.

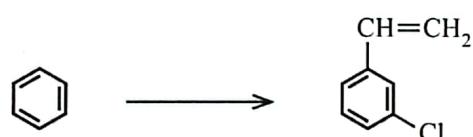
P, Q, R, S, T සහ U සංයෝගයන්හි ව්‍යුහ ඇදිමෙන් සහ ප්‍රතිඵ්‍යා 1 - 6 පදනා පුදුපු ප්‍රතිකාරක, දී ඇති ලැයිස්තුවෙන් පමණක් තෝරාගෙන ලිවීමෙන්, ඉහත දී ඇති ප්‍රතිඵ්‍යා අනුතුමය සම්පූර්ණ කරන්න.

ප්‍රතිකාරක:

තහුක H₂SO₄, Mg/වියලු එකර, PBr₃, පිරිචිනියම් ක්ලෝරෝනොෂ්මේටි (PCC)

(ලකුණු 60 පි)

- (b) (i) පහත දැක්වෙන පරිවර්තනය හතරකට (04) නොවැඩී පියවර සංඛ්‍යාවකින් සිදු කරන ආකාරය පෙන්වන්න.

- (ii) දෙකකට (02) නොවැඩී පියවර සංඛ්‍යාවක් භාවිත කරමින් ඇතිලින්වලින්, $\text{C}_6\text{H}_5\text{N}=\text{N}-\text{C}_6\text{H}_5-\text{OH}$ සාදාගැනීම පදනා කුමයක් යෝජනා කරන්න.

(ලකුණු 40 පි)

- (c) (i) තිරිප්‍රේම FeBr₃ හමුවේ දී බෙන්සින් සහ මුෂ්‍රීන් අතර සිදුවන ප්‍රතිඵ්‍යාවේ එලය සහ යන්ත්‍රණය ලියන්න.
- (ii) බෙන්සින් සහ ඇතිලින්වල සම්පූර්ණක්ත ව්‍යුහ අදින්න.
- (iii) ඇතිලින්හි බෙන්සින් ත්‍යාග්‍යා ඉලෙක්ට්‍රික් ආදේශ ප්‍රතිඵ්‍යා කෙරෙහි බෙන්සින්වලට වඩා ප්‍රතිඵ්‍යායිලි වන්නේ මන්දැයි ඉහත සම්පූර්ණක්ත ව්‍යුහ සළකමින් පැහැදිලි කරන්න.
- (iv) ඇතිලින්, මුෂ්‍රීන් සමග ප්‍රතිඵ්‍යා කළ විට සැදෙන එලයේ ව්‍යුහය අදින්න.

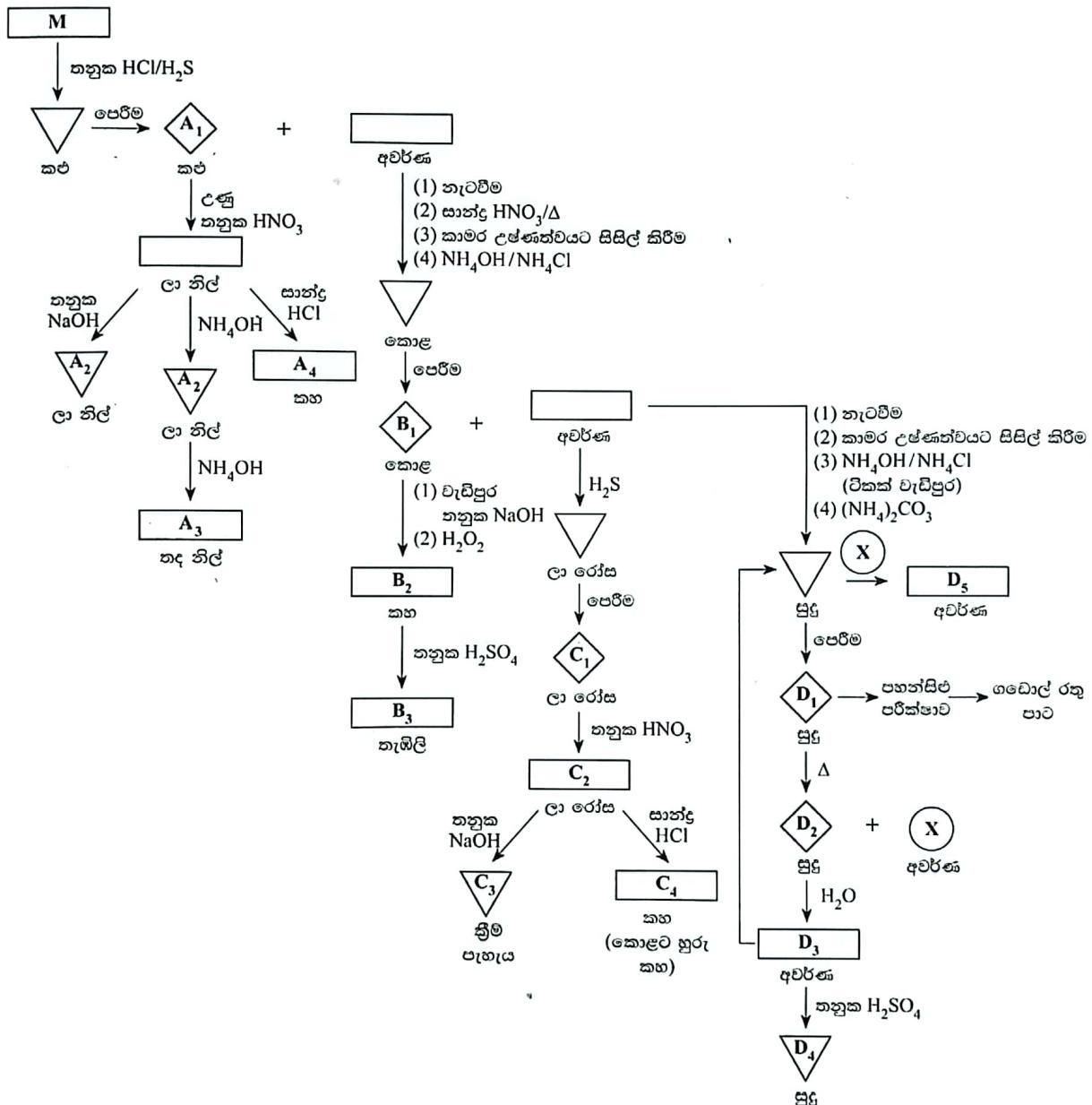
(ලකුණු 50 පි)

9. (a) පහත දී ඇති ප්‍රශ්නය කුටායනවල ගුණාත්මක වියෙල්පූරුෂය මත පදනම් වේ.

M නැමැති ජලය ආච්‍රිතයක A, B, C සහ D යන එක් එක් ලෝහයෙහි කුටායනයක් බැහිත් අධිංගු වේ.

පහත දී ඇති පරිපාලය අනුව M වියෙල්පූරුෂය කරනු ලැබේ.

තොටුව තුළ දී ඇති සංකේත මගින් අවක්ෂේපය සහිත ආච්‍රිතය, සහ ද්‍රව්‍ය ආච්‍රිතය වායු නිරුපණය වේ.

A_1-A_4 , B_1-B_3 , C_1-C_4 සහ D_1-D_5 යනු A, B, C සහ D ලෝහවල කුටායන භතරෙහි සංයෝග/වියෙෂ වේ. X වායුවකි.

A_1 , A_2 , A_3 , A_4 , B_1 , B_2 , B_3 , C_1 , C_2 , C_3 , C_4 , D_1 , D_2 , D_3 , D_4 , D_5 සහ X හැඳුනාගන්න.

(සටහන : රසායනික ප්‍රජාත්‍යාමාත්‍රක උග්‍රයන්න. රසායනික ස්ථිරකරණ සහ ඔහුනු අවශ්‍ය තැන.)

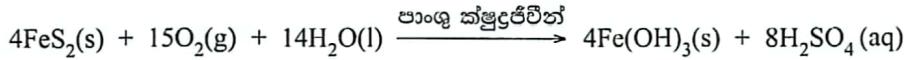
(ලක්ෂණ 75 ඩී)

(b) අයන් පයිරසිටිවල ඇති ප්‍රධාන සංයෝගය FeS_2 වේ. අයන් පයිරසිටි 1.50 g සාම්පූලයක් විද්‍යාගාර තත්ත්ව යටතේ මක්සිකරණය කර FeS_2 හි ඇති සැල්ගර් සියලුෂ් SO_4^{2-} බවට පරිවර්තනය කරන ලදී. මෙහිදී ලැබෙන SO_4^{2-} , BaSO_4 ලෙස අවක්ෂේප කරන ලදී. ලැබුණු BaSO_4 හි වියලි බර 4.66 g විය.

(i) අයන් පයිරසිටිවල ඇති FeS_2 හි බර ප්‍රතිශතය ගණනය කරන්න.

අයන් පයිරසිටි 20.0 g හි ඇති FeS_2 පාංශු ක්ෂේපුල්වීන් මගින් ස්වභාවික තත්ත්ව යටතේ පැය 120 ක් මක්සිකරණයට හාජ්‍යය කරන ලදී.

මෙම මක්සිකරණ ප්‍රතිශ්‍යාව පහත සම්කරණයෙන් නිරුපණය කර ඇත.

පැය 120 කට පසුව මෙම ප්‍රතිශ්‍යාවෙන් නිපදවෙන H_2SO_4 ප්‍රමාණාත්මකව වෙන් කරගෙන BaSO_4 ලෙස අවක්ෂේප කරන ලදී. ලැබුණු BaSO_4 හි වියලි බර 31.13 g විය.

(ii) පාංශු ක්ෂේපුල්වීන් මගින් පැය 120 කට පසුව අයන් පයිරසිටි ඇති FeS_2 , SO_4^{2-} බවට පරිවර්තනය විමේ ප්‍රතිශතය ගණනය කරන්න.

$$\text{සටහන : පරිවර්තනය විමේ ප්‍රතිශතය} = \frac{\text{පාංශු ක්ෂේපුල්වීන් හාවිත කර පරීක්ෂණාත්මකව ලැබෙන ස්කන්ධය}}{\text{පෙසද්දාන්තික ස්කන්ධය}} \times 100$$

(iii) පාංශු ක්ෂේපුල්වීන් මගින් අයන් පයිරසිටිවල ඇති FeS_2 , SO_4^{2-} බවට පරිවර්තනය වන ප්‍රතිශතය 100% වන විට H_2SO_4 8 kg නිපදවීමට අවශ්‍ය වන අයන් පයිරසිටි ප්‍රමාණය ගණනය කරන්න.

(සාපේක්ෂ පරමාණුක ස්කන්ධ : O = 16, S = 32, Fe = 56, Ba = 137)

(ලක්ෂණ 75 පි)

10. (a) පහත දී ඇති ප්‍රශ්න සොල්වේ ක්‍රියාවලිය මත පදනම් වේ.

- සොල්වේ ක්‍රියාවලියේ ප්‍රධාන එළය කුමක්ද?
- සොල්වේ ක්‍රියාවලියේ ප්‍රධාන අතුරුඑළය කුමක්ද?
- සොල්වේ ක්‍රියාවලියේ යොදාගන්නා අමුදව්‍යයන් (ආරම්භක දුව්‍යයන්) මොනවා ද?
- ඉහත (iii) හි සඳහන් කුමන අමුදව්‍යය මෙම ක්‍රියාවලියදී වැය නොවේ, නැවත නැවතන් ප්‍රතිච්ඡිකරණය කෙරෙන්නේ ද?
- අමුදව්‍ය සවිවර මැටි තහවුවලින් සමන්විත අවථ්‍යක් තුළ මිශ්‍ර කරන සොල්වේ ක්‍රියාවලියේ පළමු පියවර හඳුනාගන්න. මෙය පහළ උණ්ණන්ව්‍යකදී සිදු කරන්නේ මන්දැයි පැහැදිලි කරන්න.
- සොල්වේ ක්‍රියාවලියේ ප්‍රධාන එළයේ හාවිත තුනක් දෙන්න.
- සොල්වේ ක්‍රියාවලියේ ආරථික ලාභදායිත්වය සඳහා දායක වන හේතු තුනක් දෙන්න.

(ලක්ෂණ 50 පි)

(b) පහත සඳහන් එක් එක් ප්‍රකාශනය කෙටියෙන් පැහැදිලි කරන්න.

- කාලීකර්මය ගෝලිය උණුසුමට දායක වේ.
 - යකඩ නිස්සාරණය ගෝලිය උණුසුමට දායක වේ.
 - ප්‍රවාහනය ප්‍රකාශ රසායනික දුම්කාවට දායක වේ.
- ඉහත සඳහන් එක් එක් ප්‍රකාශයේ දී ඇති පාරිසරික ආවරණවලට වගකිව යුතු රසායනික විශේෂය/විශේෂ සැදෙන්නේ කෙසේදැයි මෙගේ පිළිතුරෙහි දක්වන්න.

(ලක්ෂණ 50 පි)

- (c) (i) පහත දැක්වෙන ප්‍රශ්න විනාකිරී නිෂ්පාදනය මත පදනම් වේ.
- I. ස්වභාවික විනාකිරී නිෂ්පාදනයේදී හාටින කරන ක්‍රියාවලිය කුමක්දැයී සඳහන් කරන්න.
 - II. ස්වභාවික විනාකිරිවල අඩංගු ක්‍රියාකාරී රසායනික සංස්ටකයේ (active chemical ingredient) නම ලියන්න.
 - III. ස්වභාවික විනාකිරිවල අඩංගු ක්‍රියාකාරී රසායනික සංස්ටකය ප්‍රමාණාත්මකව විශ්ලේෂණය කිරීමේදී යොදාගන්නා අනුමාපකය සහ ද්රාගකය නම් කරන්න.
 - IV. ස්වභාවික විනාකිරී සහ කාරුම විනාකිරිවල සංපුළු අතර වෙනස කුමක්දැයී සඳහන් කරන්න.
- (ii) පහත සඳහන් ප්‍රශ්න ගාකච්චින් සගන්ධ තෙල් නිස්සාරණය මත පදනම් වේ.
- I. සගන්ධ තෙල් නිස්සාරණයට හාටින කළ තැකි කුම තුනක් නම් කරන්න.
 - II. ඉහත කුමවලින් වේශ්ලේටන්ගේ ආංශික පිටින නියමය යෙදීම මත පදනම් වූ කුමය කුමක්දැයී සඳහන් කරන්න.
 - III. පහත සඳහන් එක් එක් සගන්ධ තෙලෙහි අඩංගු ප්‍රධාන සංයෝගය නම් කරන්න.
 - පැහිර තෙල් (Citronella oil)
 - කුරුදු මූල් තෙල්
 - කුරුදු පත්‍ර තෙල්

(ලක්ෂණ 50 පි)

* * *

ଆପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବିଜ୍ଞାନ

	1 H															2 He		
1	3 Li	4 Be																
2	11 Na	12 Mg																
3	19 K	20 Ca	21 Sc	22 Ti	23 V	24 Cr	25 Mn	26 Fe	27 Co	28 Ni	29 Cu	30 Zn	31 Ga	32 Ge	33 As	34 Se	35 Br	36 Kr
4	37 Rb	38 Sr	39 Y	40 Zr	41 Nb	42 Mo	43 Tc	44 Ru	45 Rh	46 Pd	47 Ag	48 Cd	49 In	50 Sn	51 Sb	52 Te	53 I	54 Xe
5	55 Cs	56 Ba	La- Lu	72 Hf	73 Ta	74 W	75 Re	76 Os	77 Ir	78 Pt	79 Au	80 Hg	81 Tl	82 Pb	83 Bi	84 Po	85 At	86 Rn
6	87 Fr	88 Ra	Ac- Lr	104 Rf	105 Db	106 Sg	107 Bh	108 Hs	109 Mt	110 Ds	111 Rg	112 Cn	113 Nh	114 Fl	115 Mc	116 Lv	117 Ts	118 Og
7																		

57 La	58 Ce	59 Pr	60 Nd	61 Pm	62 Sm	63 Eu	64 Gd	65 Tb	66 Dy	67 Ho	68 Er	69 Tm	70 Yb	71 Lu
89 Ac	90 Th	91 Pa	92 U	93 Np	94 Pu	95 Am	96 Cm	97 Bk	98 Cf	99 Es	100 Fm	101 Md	102 No	103 Lr